

ОРАТОРСЬКА ПРОМОВА: ОЗНАКИ, МЕТОДИ, ЕТАПИ

Ораторська промова – ефективний метод впливу на аудиторію. Це систематизована сукупність мовних засобів граматичного, лексичного та фонетико-орфоепічного рівнів, дібраних відповідно до потреб стилю, підстилю, жанру і організованих у живий (промову) або писаний текст за законами риторики. У мовознавстві ораторська промова співвідноситься з поняттями: *риторика, красномовство, елоквенція, ораторський стиль*. Засади виголошення ораторської промови розглядаються у багатьох джерелах [1–4].

Обов'язковими ознаками ораторської промови з античних часів є наявність у ній логосу, етосу і пафосу.

Ці давньогрецькі слова означали:

1) *logos* – єдність двох груп понять: *слова, мови, мовлення і поняття, думки, розуму*;

2) *ethos* – *звичку, звичай, характер, моральний принцип красномовства і основу формування риторичного ідеалу*;

3) *pathos* – *пристрассть, почуття*, якими мав володіти оратор і які повинен був уміти викликати в процесі мовної комунікації зі слухачами або закладати його в текст.

Виклад матеріалу в ораторській промові може здійснюватись з використанням таких методів:

1) *дедуктивного*, за допомогою якого з загальноприйнятих законів, постулатів, аксіом логічно виводяться окремі положення, як часткові від загальних;

2) *індуктивного*: від конкретного – до загального;

3) *аналогійного* – методу, за допомогою якого можна зіставити факти, події, явища з метою пошуку відомих відповідників, аналогій, за якими можна описати ще не відомий, не пізнаний предмет;

4) *стадійного* методу (гр. *stadio* – сходинка, рівень), що означає рух мовного повідомлення від однієї завершеної стадії до іншої за логікою думки;

5) *концентрального* методу (лат. префіксу *kon* – об'єднання, спільність, сумісність і *centrum* – центр, зосередження), у центрі уваги якого ставиться основна проблема, навкруг якої колами групуються інші, споріднені, дотичні, що допомагають поглибити й розширити знання проблеми і, таким чином, наблизити її розв'язання. Структура викладу нагадує висхідну серію кілець, у центрі якої перебуває головна ідея, з якою зв'язується весь матеріал [2, с. 531-538].

Урахування риторичних канонів підготовки та виголошення ораторської промови можуть бути використані не лише під час публічних виступів, а й під час звичайного діалогу чи полілогу.

Теоретичні засади її підготовки вбирають такі етапи:

1-й етап (*інвенція*) – відбір матеріалу, який далі осмислюється й демонструється;

2-й етап (*диспозиція*) – визначення предмету промови, включення його в систему інших знань, формування композиційної схеми виступу, встановлення логічних зв'язків між його частинами;

3-й етап (*елокуція*) – оформлення відібраних понять у формі тексту. Під час вербалізації поняттєвого масиву використовуються головні інструменти впливу: тропи та фігури;

4-й етап (*меморія*) – запам'ятовування промови;

5-й етап (*акція*) – виголошення тексту з урахуванням інтонації голосу, його тональності, пауз, а також жестів, міміки, які дають можливість гармонійно донести інформацію й правильно впливати на аудиторію [1].

Останнім часом на пострадянському інформаційному просторі з'явилася значна кількість відео- та аудіотренінгів, у яких можна знайти суто практичні поради щодо ораторських промов, серед яких аудіопоради Н. Грейс «Вплив», «Лідерство», «Працевлаштування», відеолесі В. Довганя «Як стати великим оратором», Р. Гандапаса «Учимося виступати публічно» тощо.

Зокрема в останньому відеоматеріалі даються практичні поради, які стосуються методики позбавлення страху публічного виступу, визначення його мети, самоналаштування, залучення аудиторії, композиції тексту, урахування факторів впливу та утримання уваги слухачів, структури виступу та деяких дрібних, але важливих моментів публічного спілкування.

Урахування комплексу зазначених теоретичних та практичних засад, їх застосування під час публічних виступів дає можливість набути досвіду, майстерності та ефективного впливу на слухачів.

Список джерел інформації

1. Лузік Е. В. Риторика: майстерність переконання : навч. посібник (модуль I) / Е. В. Лузік, Т. В. Ільїна. – К. : НАУ, 2005. – 84 с.
2. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі : навч. посібник / Л. І. Мацько. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – 607 с.
3. Сагач Г. М. Риторика : Навч. посібник / Г. М. Сагач. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2000. – 568 с.
4. Хазагеров Т. Г. Общая риторика : курс лекцій / Т. Г. Хазагеров, Л. С. Ширина. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2009. – 320 с.